

A tanú (1969)

Talán Karinthy Frigyes értette meg a legjobban, hogy a Kárpát-medencébe beszorult életen és szenvedésen nevetni is érdemes. A szarkazmus, a fekete humor és az irónia gyógyírként is szolgálhat, mert ha képesek vagyunk karikatúrát képezni a nyomorúságból, az már az önreflexió egyik formája. A vicc vagy a stand up ugyan nem megoldás, de mint mentsvár, olykor hasznosnak bizonyulhat, még akkor is, ha már nincs kiút. A magyar filmipar a kulturális örökséget a maga javára tudta felhasználni, még hozzá egy olyan korban, amelyben a terror és a megfélemlítés általános jellegű volt. Az 50-es évekbeli Magyarországról mindenkinek a rettegés, a besűgás, a padlássöprés, az uszítás, a terrorszervezet, a fekete autó jut az eszébe, amelyek nem véletlenül okozták az 1956-os megmozdulást. Tragédiába illő korszak, amelyet aligha lehetne parodizálni, de Bacsó Péternek mégiscsak sikerült.

A tanú örökzöld, a magyar valóság egy piciny (a korszak időtartamát tekintve), mégis felkavaró szelete. A napjainkban szabadon megtekinthető produkció 1969-ben készült, viszont azt rögvest cenzúra alá vetették, és csak 1979-ben vált mindenki számára megtekinthetővé. És milyen hatalmas nagy szerencse, hogy az idő megőrizte nekünk! *A tanú* egy hungarikum, egy hazai látlelet, amit a világ minden részének érdemes lenne bemutatni, ugyanis a színjáték, a vágóképek, a történet, a párbeszédnek világszínvonalúvá tették.

Noha bármennyire is vígjátékról van szó, az ábrázolás hiteles, hiszen realiztikusak a pártfunkcionárius, a párttitkár, a gátőr és a börtönbevetettek alakjai. A végeredmény pedig már-már szinte zavarbeejtő. Elvégre hogyan is lehetne elvigyorodni egy koncepciós pert, egy korrupt társadalmat, egy fekete disznóvágást, az erőszakos szovjetesedést látva, ha nem Pelikán elvtárs bukdácsolását látnánk? Szinte sehogy. Már-már szállóigévé vált az „*Akkor még nem tudtam...*”, vagy a „*Kicsit sárga, kicsit savanyú, de legalább a miénk*”, illetve a „*Az élet nem habos torta, Pelikánt elvtárs!*”. Összességében elmondható, hogy ez a film egy tökéletes görbe tükör, ami minden ízében szórakoztató. Beteljesíti mindazt, amire a mozgókép hivatott: bemutatat minket olyannak, amilyenek valójában vagyunk.